

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΒΟΛΟΚΟΛΑΜΣΚ ΙΛΑΡΙΩΝΑΣ : ΕΥΕΛΠΙΣΤΩ ΟΤΙ Ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΘΑ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙ ΤΗΝ ΣΥΝΕΣΗ, ΤΗΝ ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΤΑΡΑΞΙΑ, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΤΟΝ ΔΙΑΚΡΙΝΟΥΝ

Σεβασμιώτατε, η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας δήλωσε την αποχή της από την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Μήπως τούτο αποδεικνύει την επιδείνωση των σχέσεών της με το Οικουμενικό Πατριαρχείο ;

Καθόλου. Ανέλαβα Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας κατόπιν αναρρήσεως στον Πατριαρχικό Θρόνο Μόσχας του πρώην Προέδρου του Τμήματος Μητροπολίτη Σμολένσκ και Καλίνινγκραντ Κυρίλλου. Έκτοτε έχει περάσει μια επταετία και καθ'όλη τη διάρκεια αυτής της όχι και μικράς περιόδου είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω άμεσα την, μέσα από πνεύμα εποικοδομητικό, ανοδική πορεία της συνεργασίας μεταξύ της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας και του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Διατηρώ αναμνήσεις από την πρώτη επίσκεψη του Πατριάρχη Κυρίλλου στην Κωνσταντινούπολη σύντομα μετά την εκλογή του στον Πατριαρχικό Θρόνο Μόσχας. Θυμάμαι τη φιλάδελφη επικοινωνία και συναναστροφή των δύο Προκαθημένων και το υψηλό επίπεδο αμοιβαίας εμπιστοσύνης, η οποία αναπτύχθηκε πολύ σύντομα μεταξύ τους. Με τι θερμή και ειλικρινή αγάπη περιέβαλαν εκεί την αντιπροσωπεία της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας κατά την υποδοχή και φιλοξενία.

Η ίδια ατμόσφαιρα χαρακτήριζε την αντεπίσκεψη του Παναγιωτάτου Πατριάρχη Βαρθολομαίου στη Ρωσία. Τόσες τιμές, τις οποίες δεν θυμάμαι να τις είχε αποδώσει σε ένα άλλο πρόσωπο η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας, όσες απέδωσε στο πρόσωπο του Παναγιωτάτου Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κατά την επίσκεψή του τότε στη Μόσχα και την Αγία Πετρούπολη και έν συνεχεία κατά το πρόσκυνημα αυτού στο Βάλαμο, όπου έως σήμερα αναπολούν την ιστορική εκδρομή αυτή.

Τα χρόνια που μεσολάβησαν έτυχα, βεβαίως, πολλές φορές να έχω και προσωπικές συναντήσεις με τον Παναγιώτατο Πατριάρχη Βαρθολομαίο. Κάθε φορά διαπίστωνα ότι το υψηλό προσωπικό κύρος του Παναγιωτάτου οφείλεται στα πλούσια χαρίσματά του και την εσωτερική πνευματική δύναμη. Πάντα θαύμαζα την σύνεση, η οποία τον διακρίνει ως Ιεράρχη σε συνδυασμό με το ευπρόσιτο και την ειλικρινεία του. Οφείλω να ομολογήσω ότι έν πολλοίς χάριν σε αυτά τα προσόντα του Παναγιωτάτου κατά τη διάρκεια της προπαρασκευής της Πανορθόδοξου Συνόδου οι Εκκλησίες μας πάντα είχαν στενή και εποικοδομητική συνεργασία.

Τότε γιατί το Πατριαρχείο Μόσχας εξέφρασε κριτικές παρατηρήσεις σχετικά με την πορεία προετοιμασίας της Πανορθόδοξου Συνόδου;

Ως ενεργός μέτοχος της προεργασίας η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας υπέβαλε κατ'επανάληψιν προτάσεις επί τω σκοπώ της βελτιώσεως του μηχανισμού προετοιμασίας της Συνόδου. Έτσι η Ιερά

Σύνοδος της Ιεραρχίας της Ρωσικής Εκκλησίας το 2013 τοποθετήθηκε υπέρ ευρείας συζητήσεως των υπό προετοιμασία αποφάσεων της Συνόδου, προκειμένου να ληφθούν πλήρως υπόψη οι κριτικές τάσεις του ιερού κλήρου και του πιστού λαού κατά την προσυνοδική πορεία. Επίσης κάλεσε όλες τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες σε προσυνεννόηση των αρχών της συγκροτήσεως της Πανορθόδοξου Συνόδου, της τάξεως των ιερών ακολουθιών, των συνεδριών και των σχεδίων των βασικών συνοδικών κειμένων.

Ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος σε επικοινωνία του με τους Αδελφούς Προκαθημένους συζήτησε τις προτάσεις του για την αλλαγή μεθοδολογίας προετοιμασίας της Συνόδου. Επίσης επιστούσε την προσοχή στην ελλιπή οργάνωση και διεξαγωγή των Πανορθόδοξων Προσυνοδικών Διασκέψεων και των Διορθόδοξων Προπαρασκευαστικών Επιτροπών.

Δεν ήταν εύκολες οι Προσυνοδικές Διασκέψεις. Δεν κατάφερε πάντοτε η αντιπροσωπεία της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας να εξασφαλίζει να εισακουσθεί η φωνή της, ενώ δεν ήταν σπάνια να απορρίπτονταν οι τροπολογίες τις οποίες εισηγηθήκαμε. Βεβαίως, προχωρούσαμε αλλά ίσως με λανθασμένα ταχύτητα και όχι με εκείνη, την οποία θέλαμε για μία επιτυχή προετοιμασία της Συνόδου. Ωστόσο παρά τη δυσχερή περίοδο προπαρασκευής, έως την τελευταία στιγμή, με τους αδελφούς μας από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως είχαμε μια εποικοδομητική συνεργασία στα πλαίσια προετοιμασίας της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου.

Φαίνεται αμφίρροπη η θέση της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας. Ενέκρινε όλα τα κείμενα της Συνόδου αφενός, και τώρα συντάσσεται με την ομάδα Εκκλησιών, οι οποίες αρνούνται να συμμετάσχουν σε αυτή αφετέρου. Πώς σχολιάζετε τη θέση της Εκκλησίας σας;

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας προσέφερε πολλά για την επιτυχή σύγκληση της Συνόδου: η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας της υπερψήφισε όλα τα σχέδια κειμένων, εγκρίνοντας αυτά έν γένει, ενώ η Διαρκής Ιερά Σύνοδος αποφάσισε την αποστολή αντιπροσωπείας.

Έν τούτοις μας ανησυχούσαν οι διαφαινόμενες κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο τάσεις διχασμού εντός της οικογένειας των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών, κάτι το οποίο θα μπορούσε να επηρεάσει κατά τρόπον δυσμενή και την ίδια τη Σύνοδο. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας πάντοτε προειδοποιούσε για τον κίνδυνο αυτό και συνέχεια τόνιζε ότι όλες οι αποφάσεις οφείλουν να λαμβάνονται μόνο καθ'ομοφωνία. Παράλληλα το Πατριαρχείο Μόσχας πάντοτε ερμήνευε την ομοφωνία ως συμφωνία όλων ανεξαιρέτως των κοινώς ανεγνωρισμένων κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών.

Το πρώτο ανησυχητικό σήμα εξεπέμφθη με την μη υπογραφή από την αντιπροσωπεία του Πατριαρχείου Αντιοχείας της αποφάσεως περί συγκλήσεως και του Κανονισμού της Συνόδου, τα οποία υπέγραψαν κατά τη Σύναξη στο Σαμπεζύ εκπρόσωποι της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας με επικεφαλής τον Αγιώτατο Πατριάρχη Κύριλλο. Είχαμε επίγνωση ότι η έλλειψη υπογραφής μίας εκ των Εκκλησιών στις αποφάσεις τις καθιστά άκυρες. Όμως λάβαμε διαβεβαιώσεις ότι αργά η γρήγορα η Εκκλησία της Αντιοχείας θα τις υπέγραφε και έτσι θα ανοίγε ο δρόμος προς έγκυρη σύγκληση της Συνόδου. Περνούσαν εβδομάδες και μήνες, αλλά τίποτε δεν άλλαξε. Το έργο της Πανορθόδοξο Γραμματείας ήταν αμιγώς τεχνικού χαρακτήρα και όσα θέματα έγγειρε η Εκκλησία της Αντιοχείας δεν λύθηκαν τελικά.

Έν συνεχεία, τις τελευταίες εβδομάδες οι κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες μία μετά την άλλη άρχισαν να δηλώνουν την μη συμμετοχή τους στη Σύνοδο. Η πρώτη δήλωσε την αποχή της η Εκκλησία της Βουλγαρίας, ακολούθησε εκείνη της Αντιοχείας και τελικά της Γεωργίας. Μόλις πληροφορηθήκαμε στη Μόσχα για τη δήλωση της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Βουλγαρίας, αμέσως

συνήλθε σε συνεδρία της η Ιερά Σύνοδος προς συζήτηση της διαμορφωθείσης καταστάσεως, διότι για πρώτη φορά η σύγκληση της Συνόδου ετέθη σε πραγματικό κίνδυνο. Άλλωστε πάντοτε ήμασταν της γνώμης ότι η δήλωση αποχής έστω και μίας Εκκλησίας από τη Σύνοδο, σημαίνει έλλειψη της ομοφωνίας.

Ο Κανονισμός της Πανορθόδοξου Συνόδου, τον οποίον ψήφισαν οι Προκαθήμενοι των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών, αναφέρει ρητώς ότι η Σύνοδος συγκαλείται από τον Οικουμενικό Πατριάρχη «συμφρονούντων καί τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων πασῶν τῶν ὑπό πάντων ἀνεγνωρισμένων κατά τόπους αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν». Σύμφωνα με την λογική του Κανονισμού η έλλειψη της συμφώνου γνώμης έστω και μίας εξ αυτών αποτελεί απόλυτο κώλυμα για τη σύγκληση της Πανορθόδοξου Συνόδου. Με τις τρεις Εκκλησίες να δηλώνουν αποχές από τη Σύνοδο και με μία της Σερβίας να καλεί σε αναβολή αυτής η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας συντάχθηκε με αυτή την πρόταση, την οποία εισηγήθηκαν επίσης και οι τρεις Εκκλησίες οι οποίες δήλωσαν τη μή συμμετοχή τους στη Σύνοδο των Εκκλησιών. Δεν βλέπουμε μια άλλη λύση σε μία κατάσταση η οποία δεν διαμορφώθηκε με την ευθύνη μας.

Ὡστόσο επιτρέπεται η διεξαγωγή της Πανορθόδοξου Συνόδου με απουσίες κάποιων κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών;

Εάν η Σύνοδος συγκληθεί με αυτή την μορφή, ουδόλως θα επιτρέπεται να θεωρείται Πανορθόδοξη, αλλά ούτε και Αγία και Μεγάλη και οι αποφάσεις αυτής θα είναι άκυρες. Κατά την άποψή μας η μόνη εφικτή λύση στην διαμορφωθείσα κατάσταση θα είναι η αναβολή της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου καθώς και η εντατικοποίηση της προσυνοδικής προετοιμασίας προς επίτευξη ομοφωνίας.

Δυσκολεύομαι καν να φαντασθώ τι θα γίνει, εάν ωστόσο συγκληθεί η Σύνοδος με την απουσία τεσσάρων τουλάχιστον κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών. Αυτό θα πει ωμή παράβαση του Κανονισμού της Συνόδου, ο οποίος αναφέρει ότι η Σύνοδος συγκαλείται από τον Οικουμενικό Πατριάρχη με σύμφωνη γνώμη όλων των Εκκλησιών. Μία τέτοια Σύνοδος θα διχάσει αναποφεύκτως, διότι όποια και απόφαση να λάβει, αυτή δεν θα γίνει αποδεκτή από εκείνες τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες οι οποίες δεν μετείχαν στη Σύνοδο.

Ευελπιστώ ότι ο Παναγιώτατος Πατριάρχης Βαρθολομαίος θα επιδείξει την σύνεση, την ταπείνωση και την αταραξία, οι οποίες τον διακρίνουν. Η διαμορφωθείσα κατάσταση δεν αποτελεί πρόβλημα μόνο για το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως αλλά είναι κοινό πρόβλημα για ολόκληρη την Ορθόδοξη κοινότητα, το οποίο οφείλουν να επιλύουν από κοινού όλες οι κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες. Ευελπιστώ ότι θα εισακουσθεί η έκκληση των τεσσάρων Εκκλησιών και θα αναβληθεί η Σύνοδος και θα διενεργηθούν οι απαραίτητες συσκέψεις προς άρση των ανακυψάντων προβλημάτων.

Είναι η πεποίθησή μου ότι, έν καιρω ευθετω, θα συγκληθεί η Σύνοδος. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας εξακολουθεί να είναι πρόθυμη προς συμμετοχή στην περαιτέρω προπαρασκευή αυτής σε στενή συνεργασία με όλες τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες. Σε αυτή την καθόλου εύκολη για όλους μας στιγμή προσβλέπω στη σύνεση του Οικουμενικού Πατριάρχη ο οποίος έχει να λάβει τη μόνη ορθή και συνετή απόφαση.